

Hana Rudová, Život ve vzpomínkách. Presentace starobylosti a urozenosti Buquoyů, Czerninů z Chudenic a Schwarzenbergů, diplomová práce, Historický ústav Filozofické fakulty JU, České Budějovice 2009.

Oponentský posudek

Diplomová práce Hany Rudové se zabývá funkcí historizmu ve stavebních projektech jihočeských šlechtických rodů Buquoyů, Czerninů a Schwarzenbergů v 19. století. Téma tedy vhodně navazuje na průkopnické výzkumy Jindřicha Vybírala, zároveň však otevírá nové možnosti pramenného výzkumu a interpretačních přístupů založených na zahraničních pracích k dějinám paměti. Struktura práce vychází z vymezení metody, na niž navazují jednotlivé kapitoly věnované třem zkoumaným šlechtickým rodům. Zřejmě nedopatřením se Schwarzenbergové, nedostižný vzor, ocitli v podkapitole 3.4., zatímco by jim nejspíše náležela samostatná kapitola jako jejich šlechtickým soudruhům.

Výklad o metodě ukazuje impozantní šíři prostudovaných studií z příbuzných oborů a dokládá, že autorka prostudovala skutečně téměř veškerou relevantní literaturu ke zmiňovaným aspektům šlechtických dějin. Autorka neopomíjí klasickou teorii Maurice Halbwachse, která opravdu věnuje značnou pozornost šlechtě, již uvádí jako příklad paměti sociálních tříd (*Cadres sociaux de la mémoire, chapitre VII*). Škoda, že obsah Halbwachsovy teorie společenské paměti není hlouběji rozebrán, neboť autorka při tom odkazuje pouze na článek Doubravky Olšákové. Sluší se upozornit na to, že Halbwachs je podrobněji rozebrán v Šubrtově práci o sociologii času a text knihy je ke stažení na internetu. Nicméně jiné historické studie vydané v České republice k tématu paměti často Halbwachse vůbec nezmiňují. V souvislosti se šlechtou bych rád upozornil, že paměti přisuzovali ve svých filozofických systémech důležité místo i hrabě Josef Mikuláš z Windischgrätzu či František Josef Thun-Hohenstein. V přehledu je jako vzor paměťových studií uváděn Pierre Nora a škola *Annales*, jejichž výzkumy se soustředily na paměť národní. Bylo by záslužné, položit si v případě studie, která uplatňuje tento přístup na šlechtické rezidence, otázku, zda venkovské rezidence či hrobky české aristokracie někdy hrály roli míst národní paměti. V práci Hany Rudové jsou studované objekty vnímány z hlediska paměti jednotlivých rodů. V neposlední řadě je škoda, že vedle Petra Čorneje či Jiřího Raka zůstal opomenut český génius Jára Cimrman, jehož práce *History and Memory* z roku 1899 předběhla Pierra Noru i Maurice Halbwachse. Uvědomíme-li si, že Jára Cimrman se nebál napsat roku 1900 císaři Františku Josefovi, aby buď abdikoval anebo zemřel, zjistíme, že český vědec zde zároveň podal skvělý příklad angažovaného intelektuála.

V tematickém vymezení bych si dovilil nesouhlasit s poněkud velkorysým vymezením historizmu, jehož počátky v architektuře vidí autorka již ve 40. letech 18. století (s. 22) a romantismu, jenž datuje od konce 18. století. Takový pohled byl kdysi nastíněn ve studii Ivo Kořána o barokní gotice, avšak nelze s ním souhlasit. Romantismus v architektuře 19. století nelze protahovat do dřívějších dob a nelze ignorovat odlišný kulturní kontext 18. století, v němž se jednotlivé historizující prvky objevily. S touto periodizační velkorysostí souvisí také často užívaný pojem „dlouhé 19. století“, jenž Hana Rudová také často uplatňuje. Jedná

se o vžitý termín, jehož aplikace však stírá podstatné rozdíly v jednotlivých epochách. Výklad o postupném pronikání historizujících prvků do zámecké architektury přes zámecké parky, je, domnívám se, správný a je také v souladu s aktuálním stavem poznání.

Práce Hany Rudové vlastně naše znalosti o vývoji historizující architektury ve šlechtickém prostředí značně posunuje. Navzdory skromnému rozsahu stránek předkládá široké tematické rozpětí, které odpovídá spíše disertaci. Zpracovaná témata jsou při tom interpretována logicky a přehledně. Ačkoli konec práce působí, jako by zde začínalo nové, neméně zajímavé téma (kapitola 6.1.) a na některých místech nalezneme fragmenty nedopsaných poznámek pod čarou (s. 76). Výzkum historizující architektury v prostředí tří tak významných rodů předpokládal zvládnout rozsáhlou literaturu a ještě rozsáhlejší archivní fondy v Třeboni, Českém Krumlově a Jindřichově Hradci, což he třeba ocenit.

V souvislosti s výzkumem historických legend jednotlivých rodů mne zaujaly nově objevené informace o historismu v prostředí Černínů. Legenda o Černínovi, často zmiňovaná v průvodcích a v Koblasově brožurě ve zkrácené podobě, je zde vyložena v nezkomolené podobě na základě rukopisů z černínského archivu (s. 60). Avšak jen v případě Buquoyů předkládá autorka konzistentní výklad o počátcích rodu a o rodových pověstech. Její výklad dokládá pozoruhodné znovuobjevení bájně křížácké minulosti rodu ve druhé polovině 19. století. V případě Černínů existovaly také legendy o původu, jenž byl spojován s praotcem Čechem a s přemyslovskou dynastií. V případě Schwarzenbergů je stav výzkumu jejich rodových legend neuspokojivý, takže je pochopitelné, že se zde nedozvídáme mnoho o jejich rodových mýtech.

Vzhledem k rozsahu a náročnosti tématu i vysoké úrovni interpretační práce doporučuji, aby předložená diplomová práce byla připuštěna k obhajobě a hodnotím ji stupněm

výborně.



PhDr. Ivo Cerman, Ph.D.

Praha, 28. 8. 2009